

De beste verfról

Het had me een hoop van die Engelse kromme dingen gekost om de jubox te voeden. Een term die onze hoofd WTK altijd voor vreemd geld gebruikte. De pub in Heysham bleef nooit lang open maar de jubox bevatte 'Sultan Of Swings' van Dire Straits. En dat kostte mij meerdere muntjes. De Kaapverdisch kok vond het ook prachtig. Wie kon toen vermoeden dat Dire Straits een wereldband zou worden? Een band waar je naar kan luisteren waarbij complete gitaar solo's in een keer in je systeem staan zonder dat je er invloed op hebt en zonder dat het ooit verveelt. En ook precies dat ene loopje in die live uitvoeringen. Tot je het zat bent en er jaren niet naar meer naar luistert en het je dan ineens weer te pakken kan hebben.

Ook hadden we daar in de buurt op een andere avond een discotheek bezocht. Volgens de hoofd WTK was er gegarandeerd een meisje te versieren. Met bijna de hele bemanning er naar toe natuurlijk. De discotheek, op een pier gelegen, was stampvol. Heel erg gezellig. Het bier had rijklijk gevloeid. Alleen waren we als stijve, verlegen zeelui rond onze tafel blijven zitten en hadden alleen om de beurt bij de bar bier gehaald. De meiden waren stuk voor stuk mooi, van mijn leeftijd in ieder geval, maar niemand was creatief genoeg geweest om z'n hengel uit te werpen. 's Nachts moesten we in de rij voor een taxi terug naar boord. Met z'n vijven in een taxi. Weet je wel hoe eng het is als je wat bier op hebt en je zit voorin in een Engelse taxi? Wat komt er dan veel op je af!

Bij de kade aangekomen zagen we alleen de toppen van de masten boven de kade uitsteken alsof de zee was leeggelopen. Wat hebben we gelachen toen we langs het glibberige trapje aan de kade 15 meter naar beneden moesten klimmen. Een wonder na al die Engelse lagers. Maar men zegt: Een zeeman komt altijd thuis....

We laadde er stukgoed; vaten asfalt, in nette rijen neergezet op de bodem van het ruim. Daarboven nog een laag en daarboven een halve laag. De rest van de lading waren dozen op pallets met onbestemde inhoud. Het hele ruim was rond geladen. Er kon geen doosje meer bij.

De lading was bestemd voor achtereenvolgens Oran, Algiers, Tunis en Sfax. Een mooie reis in dit vroege voorjaar van 1979.

De Golf van Biskaje kwamen we goed door. Volgens de ouwe had de Golf de slechte naam alleen doordat de zeilschepen vroeger door de vaak harde zuidwesten wind naar het land gedreven werden en daar slecht terecht kwamen omdat ze niet meer weg konden komen.

's Avond zat ik altijd bij de ouwe vanaf acht uur als hij wacht had van zes tot twaalf. Dan dronken we koffie met de hoofd WTK. Daarna probeerde de ouwe mij de kneepjes van het navigeren bij te brengen. Ik moest vuurtjes peilen, het radar interpreteren, koersen uitzetten, enz. Hij was gedreven om het mij te leren. Tot ik hem vertelde dat ik niet meer zou gaan varen als ik met verlof ging. Teleurgesteld probeerde hij mij te overtuigen dat zeeman het enigste beroep was wat reden van bestaan had. Hij voer al vanaf z'n zestiende jaar en zou nooit meer anders willen. Hij was nu 36, kapitein van een mooie, moderne, Friese coaster. (Hij was inmiddels getrouwd met een Schotse dame die al een zoontje had. Ze hadden samen een baby.) Wat wilde ik dan? Ik liet alleen de foto van m'n meisje zien. Hij was zuchtend op een kruk in het stuurhuis gaan zitten. Afwisselend kijkend naar de foto en naar de horizon. Hij begreep dat ook heel goed maar zei dat niet. Het was iets waar hij noch een ander tegen kon vechten. En toch vond hij dat ik elke avond om acht uur koffie moest komen drinken. Het waren prachtige avonden. Varen in schemer en donker. Met lichtjes aan de horizon en bij helder weer de sterren daar boven. En dan enkele keren die bovennatuurlijke bliksem, de gloed daarvan in de wolken. De totale zee voor een moment vastgelegd in fel blauw, hoogwaardig zilver. Een geheim die alleen de zeeman kent.

Stiekem leerde hij mij toch positie bepalen en aan te tekenen op de kaart, kaart lezen, koers aanpassen, dieptes checken, navigatie instrumenten te gebruiken. "Kan je me e'm help'n," hoor ik hem nog zeggen. Hij bleef hopen dat ik het ging begrijpen en zou blijven varen. En tussendoor vertelde we elkaar allerlei verhalen uit ons verleden voor zover ik ze had. Een verhaal dat hij

vertelde was:

Hij was als jonge matroos per trein van Rotterdam onderweg naar Friesland met zijn stuurman en hoofdmachinist. Ze zetelde zich in een coupe waar een nette meneer in een bijbehorend net pak gestoken, zat weggedoken in een krant. Na verloop van tijd liet de hoofdmachinist een wind. De meneer in pak liet geërgerd z'n krant zakken waarop de hoofdmachinist zei: "Geeft niet hoor meneer, doe ik ook wel eens."

Geweldige avonden gingen zo voorbij met deze fantastische Friese kapitein op de wat langere reizen. Ook hielp hij wel eens aan dek bij voorkeur met dekwassen. Hij hanteerde de brandslang die daar voor werd gebruikt, alsof het een veter was. "Dan moet jij de slang achter me een beetje sturen," gaf hij mij als opdracht. Ik probeerde zo goed als ik kon als lichtgewicht de slang achter hem in goede banen te leiden. Maar soms trok hij zo hard aan de slang om vooruit te komen dat hij ongemerkt mij horizontaal in het gangboord trok. Verbaasd keek hij dan achterom en zag mij hangend aan de slang spartelend omhoog krabbelen. Hij verontschuldigde zich maar lachte uiteindelijk, schuddend met heel z'n lijf inclusief grote buik totdat hij iets in het Fries zei. Ik verstond het nooit maar begreep het altijd. Weer aan het werk. Zo'n kapitein was hij. Altijd bereid om aan dek de helpende hand te bieden.

We hadden Oran gehad. De dozen waren gelost. Er was een doos gesneuveld. Daar waren kleine doosjes Vicks uitgerold. Kennelijk gebruikte ze dat ook in Noord Afrika. Wekenlang hebben we geen last van verkoudheid gehad.

Nu lagen we voor de kust van Algiers. We moesten aan het anker want er was nog geen kade vrij om te lossen. De ouwe vond het een mooie gelegenheid om het ruim te verven. Via de vaten met asfalt konden we mooi bij de hoge delen van de ruimwanden. De zilverkleurige verf voor het ruim was echt rotzooi. De ouwe vond dat we daar geen nieuwe verfrolletjes voor moesten gebruiken. De stuurman gaf mij de mooie opdracht om de roestigste, meest gebruikt rolletjes te halen zodat we die direct na gebruik konden weggooien. Uit de bak haalde ik de rolletjes die geduldig in een gebruikte verfbus onder een laag water op werk lagen te wachten. Snel depte ik ze droog. Ik zag al dat er een paar wel erg slecht waren. Die waren gedeeltelijk gescheurd. Ik begreep niet waarom we die al niet hadden weggegooid. Maar goed, ze kwamen nu goed van pas. Snel graaide ik een paar rolhouders en een paar bezemstelen mee waar we de rolhouders op konden schuiven.

In het ruim stonden de ouwe en de stuur geduldig in de verf te roeren. "Pas maar op dat je niet tussen de vaten valt," waarschuwde de ouwe zijdelings. Zal mij niet gebeuren, dacht ik nog. Voordat we klaar waren zijn de stuur en ik allebei een keer met een been tussen vier rechtopstaande vaten terecht gekomen. Tot op de dag van vandaag voel ik aan de deuk in m'n linker bovenbeen dat er sneeuw aankomt. Zelfs in de zomer...

Op advies van de ouwe deden we ieder een poetslap over ons hoofd op een ingenieuze manier samengebonden. Het zou de verf uit onze haren, c.q. van een kaal hoofd houden. Gelukkig konden de Algerijnse autoriteiten ons niet zien in het ruim. We zagen eruit als piraten. Het zorgde er in ieder geval wel voor dat de sfeer erin kwam. We lachte niet. Het lag er dicht tegen aan.

Voor de ouwe begon direct ijverig te verven. De stuur begon aan de andere kant. Ik bleef wat heen en weer lopen door voor de kapitein en de stuur het ergste vuil van de wanden te borstelen.

De ruimwanden begonnen er van op te knappen. Naar gelang werd de kleur inderdaad weer fris zilver in plaats van onbestemd roest bruin. In combinatie met het voorzichtige Middellandse Zee voorjaars zonnetje en de strak uitgelijnde rijen met vaten begon het ruim er als de binnenkant van een ruimteschip uit te zien. De vervende piraten paste alleen niet in de scene. Totdat de ouwe zich omdraaide en geërgerd naar de stuur riep: "Nou stuur, je hebt mij ook wel het roestigste rolletje gegeven die je had!". Heel even, voordat ik in lachen uitbarstte zag ik de voorkant van onze kapitein. Van top, z'n kale kop met poetsdoek, tot teen zat hij onder keurig verticale gestippelde zilveren lijnen. De stuur kwam naar ons toegelopen. De ouwe zag, zonder dat hij wist hoe hij zelf er uitzag, de stuur met aan zijn voorkant een zelfde patroon. Direct begreep hij waarom ik inmiddels aan de andere kant van het ruim helemaal scheef van het lachen, m'n pies probeerde op te houden. Onfortuinlijk, zoals de Engelsen zeggen, hadden ze allebei precies een gescheurd rolletje gekozen.

Met het rollen waren druppeltjes zilverkleurige verf van de gescheurde stukjes afgeslingerd en hadden een prachtig verticaal patroon op de gebruiker achter gelaten. Het duurde even voordat we alle drie uitgelachen waren. Wat? Soms werd er gewoon gebruld! We konden gewoon niet meer ophouden. De Indonesische matrozen die aan dek bezig waren bogen zich over het luikhoofd. We zagen door onze tranen de drie van nature gebruikte hoofden boven ons stom verbaasd naar ons staren.

Al snikkend heb ik de rollen verwisseld met niet gescheurde. Het kon me niet eens schelen dat ik het met m'n blote handen deed.

Aan het eind van de dag lag het ruim er wonderschoon, volmaakt zilverkleurig en ruimtelijk bij. Voordat de lucht te vochtig werd hebben we de luiken dicht getrokken maar wel op de wieljes laten staan.

De douches waren die avond heel lang bezet.

De eerst volgende avond toen ik weer ging koffie drinken op de brug onderweg naar Leixous, Portugal, zag ik nog steeds in het gezicht van de ouwe een gespikkelde weerspiegeling van de groene gloed van het radar. En zo kon ik later ook eens wat vertellen.

CV, 8 maart 2013